

KARAŠEVSKA PALARIJE

vineri, 03 mai 2019

Modernizam nam je, o igledno, olakšao život. Nova tehnologija, od elektri nih strojeva i raznih elektroni kih sprava sve do suvremenih gra evinskih materijala ili mode, dovela je nas, nakon 1990. godine sve bliže zapadnoj civilizaciji.

Da je to korisno za naš životni standard, jasno je i vidljivo, ali s druge strane, moderno je vrijeme mlađima bitno oslabilo zanimanje za tradiciju. Zato e sve više obi aja i tradicije nestati iz naše kulture te još brže e nestati niz tradicionalnih obrta nekada neophodni u svakdašnjem životu naših roditelja, djedova i baka.

Me u obrtima koji su osu eni nestajanju ubraja se i ru no izraivanje tradicionalnih karaševskih šešira („palarije“ - kako im Karaševci vele), a teta Lina Moldovan zadnja je u nizu obrtnika koja ima znanje ovog zanata.

Teta Lina je opremila radionicu šešira u svojoj skladno ure enoj ku i u Karaševu. Šesdeset i osam joj je godina, a posao sa šerima radi uzgred, tada kada dobije neku narudžbu. A narudžbe, budu i da je jedina u struci, dolaze joj od ljubitelja tradicije iz svih sedam karaševskih sela.

Zatekao sam je na radu, finisiraju i prva dva od ukupno pet šešira što ih je imala dovršiti do Usksra. Zamolio sam ju da mi otkrije tajne svog zanata te smjesta je i rado prihvatile. Kaže da njezino znanje želi podijeliti sa svima, ali da, nažalost, nitko se ne e dalje prihvati ovoga posla. I ona je sama po elu raditi šešire dosta kasno, tek nakon što joj je muž preminuo, pa se nije više našao itko da se s tim bavi.

Na radnom stolu, u niskoj polusvijetloj, ali dovoljno prostranoj prostoriji, stojala su dva izrezana trupca koje služe kao mjere (Kalupi) za budu e šešire. „Palarije koje radim ili su nove, kupene iz du ana ili su stare, donešene od loveka odoma – zapo inje teta Lina svoje predavanje, sa smirenim glasom ovjeka koji dobro zna o emu e dalje govoriti. Na kalupi metnem platno kako da izmerim palariju kolika je za velika. Jedan kalup je mera 56 a drugi je 54, za decu. Palariju, najprvo, metnem u vodu žešku, da se name i, pa onda ju malko iscedim. Ako je stara, onda ju uperem i posi ju rskam malko s etkicom sve dok izgleda kako treba. Posi metnem jenu farbu u vodu da kipi i mešam. Makar da je stara palarija ili da je nova, sve treba pofarbana, samo e na staru palariju me em i po tri- etiri farbe. Farbe su ili rne ili murge. Palariju privrem naznani e, ju metnem u vodu s farbom i ju upirkujem s ližicom od dreva da se dobro izmeša. Posi pak ju dobro iscedim i tako uparenu ju metnem na kalup da ju nategnem i da joj podvrnem krajeve. Nakon toga ju metnem na peku da se suši i otuda pak ju uzmem nekoliko put da ju natijem. Od kad smo to svršili lamo da proemo da bušimo panklike koje se me u okol palarije. Su etiri forme panklike: zelena, ervena, sinja i bela. Najprvo bušim up i i na zelenoj pankliku, onda bušim model na onim drugim panklikama odazgora i posi ji sašijem na mašini jenu za drugu po ovem redu. Panklike su od naylona, nikiput je bil na meteru da se kupi, ali sad više ga ne i onda me em koverte od pisanka. Jako teško i to naodim. Ove panklike što sam ji napravila moram da ji sašijem rukom na palariju. Mašinom samo rubim palarije po kraju. Mi trebaju neki dva dana dok svršim. Je dosta za ra u.

I tako je protekao dan uz tetu Linu. Ugodno, veselo i jednostavno, upravo kao njezin na in izra ivanja karaševskih šešira. A ugodnost, veselje i jednostavost su, ina e, atributi karaševske tradicije.

Daniel Lucacela